

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТА РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БЕЗПЕКА НА ТРАНСПОРТІ»

(для студентів 2 курсу денної форми навчання
напряму підготовки 6.170202 «Охорона праці»)

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни «Безпека на транспорті» (для студентів 2 курсу денної форми навчання на пряму підготовки 6.170202 «Охорона праці») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: К. В. Данова. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 14 с.

Укладач: К. В. Данова

Рецензент: доц. каф. «Безпека життєдіяльності» В. І. Заїченко

Затверджено на засіданні кафедри «Безпека життєдіяльності» протокол № 3 від 13.10.2011 р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1 Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги	6
1.4 Анотація програми навчальної дисципліни.....	7
2. РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА	9
2.1 Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	9
2.2 Зміст дисципліни	9
2.3 Розподіл часу за модулями і змістовими модулями	10
2.4 Лекційний курс (денне навчання)	10
2.5 Практичні (семінарські) заняття	10
2.6 Лабораторні роботи	11
2.7 Індивідуальні завдання: курсний проект (робота), РГР, контрольна робота тощо.....	11
2.8 Самостійна навчальна робота студента.....	12
2.9 Засоби контролю та структура залікового кредиту	12
2.10 Інформаційно-методичне забезпечення	13

ВСТУП

Мета та завдання вивчення дисципліни - ознайомлення майбутніх фахівців з науковими основами забезпечення безпеки на транспорті.

Предмет вивчення у дисципліні - засоби та заходи щодо забезпечення безпеки на транспорті.

Програма розроблена на основі: ОКХ бакалавру галузі знань 1702 «Цивільна безпека» напряму підготовки 6.170202 «Охорона праці» від 2009 р. ОПП підготовки бакалавру галузі знань 1702 «Цивільна безпека» напряму підготовки 6.170202 «Охорона праці» від 2009 р. СВО ХНАМГ варіативна частина освітньо-кваліфікаційної характеристики КХ-6.170.202.00.00-01.

Згідно робочих навчальних планів дисципліна «Безпека на транспорті» є вибірковою. Загальний обсяг навчальної роботи студента складає 4,5 кредити / 162 години. Формою підсумкового контролю є залік.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1 Мета та завдання вивчення дисципліни - ознайомлення майбутніх фахівців з небезпекою, пов'язаною із експлуатацією та проведенням ремонтно-відновлювальних робіт на транспорті.

1.1.2 Предмет вивчення у дисципліні - засоби та заходи щодо забезпечення безпеки ремонту та експлуатації транспортних засобів.

1.1.3 Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Матеріалознавство та технологія матеріалів	Промислова екологія
Основи екології	Безпечна експлуатація інженерних систем і споруд
Метрологія, стандартизація та сертифікація	Надійність технічних систем і техногенний ризик
Загальна електротехніка	Безпека технологічних процесів та обладнання

1.2 Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Безпека на транспорті (4,5 кредити / 162 години)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Забезпечення безпеки руху та експлуатації транспортних засобів (2 кредити / 72 години).

1. Вимоги безпеки до технічного стану транспортних засобів
2. Безпека дорожнього руху
3. Вимоги до робочого місця водія транспортних засобів
4. Забезпечення безпеки вантажоперевезень

ЗМ 1.2. Безпека проведення ремонтних робіт транспортних засобів (2,5 кредити / 90 годин).

1. Вимоги безпеки до території та виробничих приміщень транспортно-експлуатаційних підприємств
2. Правила охорони праці при експлуатації інструменту та обладнання

3. Вимоги безпеки при проведенні технологічних процесів по відновленню працездатності транспортних засобів

1.3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Типові задачі діяльності, у яких використовуються вміння та знання	Виробничі та соціальні функції, до яких відносяться типові задачі діяльності
1	2	3
Студент повинен знати: показники технічних характеристик транспортних засобів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва для визначення засобів їх захисту та захисту працюючих; можливі причини та види пошкодження транспортних засобів та технологічного обладнання, устаткування для встановлення небезпеки виникнення професійних та професійно зумовлених захворювань, нещасних випадків чи аварійної ситуації та розроблення необхідних профілактичних заходів щодо їх попередження. Студент повинен вміти: оцінювати відповідність машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів вимогам чинних нормативних документів; аналізувати основні процеси що відбуваються під час монтажу, експлуатації та ремонту машин, механізмів, устаткування транспортних засобів	Професійна: для визначення способів і засобів запобігання нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: вивчати та аналізувати на основі діючих нормативних документів технічні показники транспортних засобів; розробляти пропозиції щодо профілактики аварійності, профзахворювань та виробничого травматизму; аналізувати ефективність впроваджуваних заходів щодо їх запобігання. Соціально-виробнича: використовуючи інформацію про допустимий рівень індивідуального ризику та типові рекомендації щодо адекватних дій у разі виникнення ознак небезпечної ситуації, зменшувати ризик до допустимих значень. Соціально-побутова: на основі аналізу результатів власних спостережень за навколишнім середовищем, використовуючи типові ознаки виникнення небезпек, ідентифікувати джерела і типи небезпек на транспорті, шкідливі та небезпечні чинники.	Проектувальна: визначення рівнів професійного ризику на транспорті; оцінювання травмонебезпечності робочих місць для упровадження більш досконалої конструкцій обгороджувальної техніки, запобіжних і блокувальних пристроїв, інших засобів захисту від впливу небезпечних і шкідливих виробничих факторів; аналіз основних процесів, що відбуваються під час монтажу, експлуатації та ремонту машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів виробництва щодо можливості виникнення шкідливих і небезпечних виробничих факторів для розроблення профілактичних заходів, спрямованих на їх усунення; Організаційна: використовуючи штатні та допоміжні засоби, реалізовувати попередньо розроблений план дій щодо попередження або зменшення можливого пошкодження. Управлінська: визначення відповідності транспортних засобів та технологічних процесів, обладнання, оснащення інструменту і засобів контролю вимогам стандартів безпеки та

1	2	3
щодо можливості виникнення шкідливих і небезпечних виробничих факторів для розроблення профілактичних заходів, спрямованих на їх усунення;		нормативно – правових актів з охорони праці. Виконавська: координування діяльності щодо додержання на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності чинного законодавства, правил, стандартів, норм, положень, інструкцій з охорони праці, виробничої санітарії, протипожежного стану та охорони навколишнього середовища на транспорті. Технічна: оцінювання впливу параметрів процесу (тиску, температури тощо) на виникнення небезпечних факторів, що призводять до аварії на транспорті та руйнування технологічного обладнання для встановлення небезпеки виникнення нещасних випадків та аварійної ситуації

1.4 Анотація програми навчальної дисципліни

Безпека на транспорті

Мета та завдання вивчення дисципліни - ознайомлення майбутніх фахівців з безпекою, пов'язаною з експлуатацією та проведенням ремонтно-відновлювальних робіт на транспорті. Предмет вивчення у дисципліні - засоби та заходи щодо забезпечення безпеки ремонту та експлуатації транспортних засобів. Для реалізації мети розглядаються: вимоги безпеки до технічного стану транспортних засобів; організація безпеки дорожнього руху; вимоги до робочого місця водія транспортних засобів; заходи щодо забезпечення безпеки вантажоперевезень; вимоги безпеки до території та виробничих приміщень транспортно-експлуатаційних підприємств; правила охорони праці при експлуатації інструменту та обладнання; вимоги безпеки при проведенні технологічних процесів по відновленню працездатності транспортних засобів.

The purpose and tasks of discipline study is acquaintance of the future experts with danger connected to operation and realization repair work on transport. A subject of study in discipline are means and measure on a safety of repair and operation of vehicles. For realization of the purpose are considered: the requirements of safety to a technical condition of vehicles; organization of safety of road movement; the requirements to a workplace of the driver of vehicles; measures on a safety of transportation of cargoes; the requirements of safety to territory and industrial premises of the transport enterprises; rules of protection of work at operation of the tool and equipment; the requirements of safety at realization of technological processes on restoration of serviceability of vehicles.

Цель и задачи изучения дисциплины - ознакомление будущих специалистов с опасностью, связанной с эксплуатацией и проведением ремонтно-восстановительных работ на транспорте. Предмет изучения в дисциплине - средства и мероприятия по обеспечению безопасности ремонта и эксплуатации транспортных средств. Для реализации цели рассматриваются: требования безопасности к техническому состоянию транспортных средств; организация безопасности дорожного движения; требования к рабочему месту водителя транспортных средств; мероприятия по обеспечению безопасности грузоперевозок; требования безопасности к территории и производственным помещениям транспортно-эксплуатационных предприятий; правила охраны труда при эксплуатации инструмента и оборудования; требования безопасности при проведении технологических процессов по восстановлению работоспособности транспортных средств.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

(за робочими навчальними планами денної форми навчання)

Спеціальність, спеціалізація (шифр, абриватура)	Семестр(и)	Заг. обсяг		Годин							Іспити (сем.)	Заліки (сем.)	
		Кредити	Години	Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
					Лекції	ПЗ семінари	ЛР		КР	КП/КУР			РГЗ
6.170202 «Охорона праці»	4	4,5	162	64	32	32	-	98	-	-	10	-	4д

2.2 Зміст дисципліни

(обов'язкова складова за СВО ХНАМГ ПНД _____ та додаткова частина)

Модуль 1. Безпека на транспорті (4,5 кредити / 162 години)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Забезпечення безпеки руху та експлуатації транспортних засобів (2 кредити / 72 години).

1. Вимоги безпеки до технічного стану транспортних засобів
2. Безпека дорожнього руху
3. Характеристика системи «водій - транспортний засіб – шлях - середовище»
4. Забезпечення безпеки пасажиро- та вантажоперевезень

ЗМ 1.2. Безпека проведення ремонтних робіт транспортних засобів (2,5 кредити / 90 годин).

1. Вимоги безпеки до території та виробничих приміщень транспортно-експлуатаційних підприємств
2. Правила охорони праці при експлуатації інструменту та обладнання

3. Вимоги безпеки при проведенні технологічних процесів по відновленню працездатності транспортних засобів

2.3 Розподіл часу за модулями і змістовими модулями

та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	4,5 / 162	32	32	0	98
ЗМ 1.1	2,5 / 90	18	18	0	54
ЗМ 1.2	2 / 72	14	14	0	44

2.4 Лекційний курс

Зміст	Кількість годин
<i>ЗМ 1.1. Забезпечення безпеки руху та експлуатації транспортних засобів</i>	18
Вимоги безпеки до технічного стану транспортних засобів	2
Вплив дорожніх умов на безпеку руху	2
Вплив режимів руху та елементів дорожнього шляху на небезпеку дорожньо-транспортних пригод	2
Методи оцінки небезпечних ділянок доріг	2
Характеристика системи «водій-транспортний засіб-шлях-середовище»	4
Організація безпеки пасажирських перевезень	2
Організація безпеки вантажоперевезень	4
<i>ЗМ 1.2. Безпека проведення ремонтних робіт транспортних засобів</i>	14
Вимоги безпеки до території транспортних підприємств, виробничих та допоміжних приміщень	4
Вимоги безпеки до устаткування, пристроїв, інструменту	4
Вимоги безпеки при проведенні зварювальних робіт	2
Безпека при проведенні шиномонтажних та вулканізаційних робіт	2
Заходи безпеки при проведенні акумуляторних та фарбувальних робіт	2
Всього:	32

2.5 Практичні (семінарські) заняття

Зміст	Кількість годин
1	2
Проведення аналізу та розробка заходів щодо попередження транспортних пригод, пов'язаних із дорожніми умовами	2
Визначення розрахункових схем та характеристик руху транспортних засобів, а також параметрів водія	2
Оцінка умов руху за лінійними графіками коефіцієнтів аварійності	2

Продовження табл.

1	2
Оцінка траси методами коефіцієнтів безпеки та шуму прискорювань	2
Оцінка небезпечної ділянки дороги методом конфліктних ситуацій	2
Оцінка безпеки руху при перетинанні автомобільних доріг на одному рівні	2
Оцінка безпеки руху при перетинанні автомобільних доріг на різних рівнях	2
Встановлення технологічної послідовності роботи щодо визначення стану дорожнього шляху та розробки заходів щодо забезпечення безпеки руху	2
Визначення черговості в проведенні заходів щодо забезпечення безпеки руху транспортних засобів	2
Методи забезпечення безпеки руху по кривим малого радіуса	2
Перепланування перетинань як захід по підвищенню безпеки руху	2
Вимоги щодо улаштування залізничних переїздів	2
Оцінка ефективності заходів щодо усунення небезпечних ділянок на дорожніх шляхах	2
Заходи щодо покращення умов руху в темний час доби	2
Розробка заходів по забезпеченню безпеки при перевезенні великогабаритних та важковагових вантажів	2
Аудит дорожньої безпеки	2
Всього:	32

2.6 Лабораторні роботи (денне навчання)

не передбачено

2.7 Індивідуальні завдання:

курсний проект (робота), РГР, контрольна робота тощо

Вивчення курсу «Безпека на транспорті» передбачає виконання студентами індивідуального розрахунково-графічного завдання. Всі розрахунки мають текстовий і графічний матеріали. Обсяг роботи має становити 25-30 сторінок рукописного тексту.

Зміст розрахунково-графічного завдання

Тематика розділів	Кількість годин
Оцінка дорожніх умов на визначеній ділянці шляху	4
Встановлення факторів ризику	2
Розробка заходів по забезпеченню безпеки руху	4

2.8 Самостійна навчальна робота студента

Самостійна робота студентів передбачає ознайомлення із основною літературою та додатковими інформаційними та нормативними джерелами, які ви-

значені тематичним планом і необхідні для повного засвоєння дисципліни, що вивчається. План виконання самостійної роботи студентами наведений у методичних вказівках із самостійної роботи. Обсяг самостійної роботи – 98 годин.

Тематика самостійної роботи студентів

Тематика розділів	Кількість годин
Аналіз основних напрямів діяльності щодо забезпечення безпеки на транспорті	20
Способи вивчення та оцінка організації дорожнього руху	18
Екологічна оцінка ефективності заходів з безпеки на транспорті	16
Діяльність транспортних підприємств в аспекті забезпечення безпеки транспортних засобів	18
Автоматизовані системи керування дорожнім рухом	16
Оцінка дорожніх умов на визначеній ділянці шляху	4
Встановлення факторів ризику	2
Розробка заходів по забезпеченню безпеки руху	4
Всього:	98

2.9 Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Максимальна кількість балів %
Модуль 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1 Тестування	30
ЗМ 1.2 Тестування	30
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1	
Залік диф.	40
Всього за модулем 1	100 %

Поточний контроль засвоєння матеріалу курсу проводиться у формі тестів по бальній шкалі для кожного змістовного модуля.

Підсумковий контроль визначає систему і структуру знань студента у цілому. Він проводиться у формі заліку на підставі результатів поточного контролю та виконання розрахунково-графічного завдання, а також успішного засвоєння проблемних питань, винесених на самостійну підготовку.

2.10 Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Автомобильные перевозки и организация дорожного движения: справочник: пер. с англ. / [В.У. Рэнкин, П. Клафи, С. Халберт и др.]. – М.: Транспорт, 1981. – 592 стр.	ЗМ 1.1

1	2
2. Давідіч Ю. О. Ергономічне забезпечення транспортних процесів: навч. посібник / Ю. О. Давідіч, Є. І. Куш, Д. П. Понкратов; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2011. – 392 с.	ЗМ 1.1
3. Пугачев И.Н. Организация и безопасность дорожного движения : учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / И.Н. Пугачёв, А.Э. Горев, Е.М. Олещенко. – М.: Издательский центр «Академия», 2009. – 272 стр.	ЗМ 1.1
4. Бабков В.Ф. Дорожные условия и безопасность движения: Учебник для вузов. – М.: Транспорт, 1993. – 271 с.	ЗМ 1.1
5. Васильев А.П. Управление движением на автомобильных дорогах / А.П. Васильев, М.И. Фримштейн. - М.: Транспорт, 1979. - 296 стр.	ЗМ 1.1
6. Горев А. Э. Грузовые автомобильные перевозки : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А.Э. Горев. - М.: Издательский центр «Академия», 2004. - 288 стр.	ЗМ 1.1 - 1.2
7. Олещенко Е.М. Основы грузовой перевозки: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е.М. Олещенко, А.Э. Горев. - М.: Издательский центр «Академия», 2005. - 288 стр.	ЗМ 1.2
8. Ротенберг Р.В. Основы надежности систем «Водитель – автомобиль – дорога - среда»/ Р.В. Ротенберг. - М.: Машиностроение, 1986. - 216 стр.	ЗМ 1.1 - 1.2
9. НПА ОП 60.2-1.28-97. Правила охраны труда на автомобильном транспорте.	ЗМ 1.2
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1. ДСТУ, ГОСТи ССБТ, СНиП, ДБН, та інші нормативно-правові документи з безпеки руху.	ЗМ 1.1
2. Справочник по прикладной эргономике / Под ред. В.М. Мунинова. – М., 1980.	ЗМ 1.2
3. Електронні сайти мережі Internet: http://ohrana.mbr.sumy.ua. , http://www.dnop.kiev.ua/ , http://document.org.ua/dnaop/index.php .	ЗМ 1.1 – 1.2
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічного завдання з курсу “Безпека на транспорті”	ЗМ 1.1 – 1.2
2. Методичні вказівки до проведення практичних занять з курсу “Безпека на транспорті”	ЗМ 1.1 – 1.2
3. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з курсу “Безпека на транспорті”	ЗМ 1.1 – 1.2

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма навчальної дисципліни та
робоча програма навчальної дисципліни
«Безпека на транспорті»
(для студентів 2 курсу денної форми навчання
напряму підготовки 6.170202 «Охорона праці»)

Укладач: ДАНОВА Карина Валеріївна

В авторській редакції
Комп'ютерна верстка: *Ю. Ю. Конюшенко*

План 2011, поз. 184 Р

Підп. до друку 21.10.2011 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 0,6

Зам. № 7780

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rektorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №4064 від 12.05.2011 р.